

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Становлення української нації і націоналізму

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 6 від 26 лютого 2016 р.

м. Івано-Франківськ – 2016

Загальна інформація

1. Загальна інформація
1. Анотація до курсу
2. Мета та цілі курсу
3. Результати навчання (компетентності)
2. Організація навчання курсу
3. Система оцінювання курсу
4. Політика курсу
5. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Становлення української нації і націоналізму
Викладач	Райківський І.Я., доктор історичних наук, професор
Контактний телефон викладача	0342-59-60-06 (робочий)
Е-mail викладача	igor.raikivskyi@pnu.edu.ua i.raj@ukr.net ,
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.1 Обов'язкові дисципліни 2.1.1 Теоретична підготовка
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3 (1 семестр)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	понеділок, 14.00 год. – 16.00 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Центральною проблемою в новітній історії України є процес становлення модерної української нації і націоналізму, в основі якої лежала національна самосвідомість, тобто усвідомлення себе частиною єдиної національної спільноти. Це було частиною загальноєвропейського процесу, що характеризувався поступовим переходом від середньовічного, аграрно-ремісничого до індустріального, освіченого і мобільного суспільства, з широкими національно-політичними правами та економічною свободою для всього населення (а не лише для панівної верстви). Ключова проблема українського національного руху – “перетворення етносоціальної спільноти на модерну європейську націю” (І.Лисяк-Рудницький).</p> <p>Пропонований курс має на меті поглиблене вивчення аспірантами проблемних питань формування української національної самосвідомості, що порушувалися в рамках нормативного курсу “Історія України” на бакалавраті, в історичній ретроспективі. Аспірант повинен усвідомити особливості становлення новочасного українського суспільства, що проявилися в адміністративно-територіальному, економічному, етносоціальному та культурно-інтелектуальному аспектах, призвели до розриву зі старими, побудованими на аграрному традиціоналізмі цінностями, та формування модерної української нації.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
Мета: подати студентам основний матеріал з проблеми становлення української нації і націоналізму в руслі сучасних наукових підходів.	

Завдання: ознайомити студентів з основними засадами становлення української нації і націоналізму в історичній ретроспективі в контексті генези і розвитку сучасних європейських націй та націоналізму; визначити сутність, етапи та особливості процесу модерного українського націотворення; з'ясувати характерні риси української національної ідеї в порівняльно-історичному аспекті; дати знання історичних джерел і наукової літератури з навчального курсу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач наукового ступеня повинен

знати:

- сучасні теорії нації і націоналізму та їх основних авторів, зарубіжних та українських дослідників;
- термінологію досліджуваного періоду (“національне відродження”, “націотворення”, “нація”, “націоналізм” та ін.);
- основні концепції та підходи до аналізу понять “українська нація” та “український націоналізм”, “соборність”, “регіоналізм”, “національний рух”;
- суть української національної ідеї в контексті націотворчих процесів у Центрально-Східній Європі, характерні риси процесу модерного націотворення українців у порівнянні з відповідними процесами в сусідніх народів (поляків, росіян та ін.);
- регіональні особливості формування модерної української нації і розвитку націоналізму як ідейної течії та глобального суспільно-політичного, культурного та ідеологічного феномену;

вміти:

- аналізувати і систематизувати суспільствознавчий матеріал до заняття;
- розкрити внесок українських науковців і громадських діячів у розробку проблем нації та націоналізму;
- визначати стан розробки проблеми становлення української нації і націоналізму в українській та зарубіжній літературі;
- робити узагальнення і висновки, розрізняти основні й другорядні явища при конкретному історичному аналізі;
- простежувати причинно-наслідкові зв'язки у висвітленні історичних подій і явищ.
- висвітлювати процес становлення модерної української нації в кінці XVIII – на початку XXI ст. у руслі сучасних західних теорій нації і націоналізму.

4. Результати навчання (компетентності)

Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях. *(ПРН 1)*

Уміння виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків та археологів. *(ПРН 2)*

Уміння використовувати знання про міжнародні організації і брати участь в їх діяльності як в Україні, так і за її межами. *(ПРН 5)*

Здатність займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної правди з проблем історії й археології. *(ПРН 8)*

Уміння використовувати методи та засоби інформаційно-аналітичної діяльності. *(ПРН 12)*

Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю. *(ПРН 15)*

Здатність організовувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу. *(ПРН 18)*

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття

Загальна кількість

					годин		
лекції					30		
семінарські заняття / практичні / лабораторні					10		
самостійна робота					50		
Ознаки курсу							
Семестр		Спеціальність			Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий	
1		032 «Історія та археологія»			1	нормативний	
Тематика курсу							
Тема, план		Форма заняття	Література (основна)		Завдан-ня, год	Вага оцінки	Термін вико- нання
<p>Тема 1. Теорії нації.</p> <p>Мета і завдання курсу, значення навчальної дисципліни. Еволюція поняття “нація” в історичній ретроспективі, починаючи з античних часів і середньовіччя. Визначення нації в класичних працях європейських дослідників кінця XIX – початку XX ст. Догматично-марксистський варіант теорії нації в радянській науковій літературі. Сучасні наукові версії терміну “нація”. Типологія націй у сучасній політології. Основні розбіжності між “примордіалістами” і “модерністами” у висвітленні генези націй. Загальні особливості націотворення в модерну епоху.</p>		лекція, 4 год.	<p>1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / друге, перероблене видання; пер. з англ. В.Морозова. – К., 2001. – 272 с.</p> <p>2. Брюейкер Р. Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі / перекл. з англ. О. Рябова. – Львів, 2006. – 280 с.</p> <p>3. Грицак Я. Вступ. Що таке новітня історія України // Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – С. 10–15.</p> <p>4. Грицак Я. Від редакції, або Що таке модерна історія // Україна модерна. – Львів, 1996. – Ч. 1. – С. 5–8.</p> <p>5. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с.</p> <p>6. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм / пер. з англ. Г. Касьянова. – К., 2003. – 300 с.</p>		підготовка візуа- лізованої презентації, 8 год.	5 б. (вибірково, під час опи- тування на семінарі)	початок вересня

	<p>7. Скульчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с.</p> <p>8. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999. – 352 с.</p> <p>9. Лисяк-Рудницький І. Зауваги до проблеми “історичних” та “неісторичних” націй // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 29–39.</p> <p>10. Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової України // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 173–191.</p> <p>11. Лисяк-Рудницький І. Проблеми термінології та періодизації в українській історії // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 41–46.</p> <p>12. Лисяк-Рудницький І. Роля України в новітній історії // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 145–171.</p> <p>13. Лисяк-Рудницький І. Структура української історії в XIX столітті // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 193–202.</p> <p>14. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом і Заходом // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 1–9.</p> <p>15. Лисяк-Рудницький І. Формування українського народу і нації. (Методологічні зауваги) // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 11–27.</p> <p>16. Магочий П. Українське національне відродження. Нова аналітична структура // Український історичний журнал. – К., 1991. – № 3. – С. 97–107.</p> <p>17. Магочій П.-Р. Історія України ; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007. – 640 с.</p> <p>18. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – 2-ге вид. – К., 2006. – XLIV + 684 с.</p> <p>19. Райківський І. Я. Концептуальні засади українського національного відродження XIX століття // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2007. – Вип. XII–XIII. – С. 3–14; Івано-Франківськ, 2008. – Вип. XIV. – С. 3–17.</p> <p>20. Реєнт О. Історія України XIX – початку XX ст.:</p>			
--	---	--	--	--

	<p>методологічний зріз і тематичні напрями наукового пошуку // Український історичний журнал. – К., 2007. – № 6. – С. 218–232.</p> <p>21. Сарбей В. Вступ. Дещо про історіографію і концепцію українського відродження // Сарбей В. Національне відродження України. – (Україна крізь віки : у 15 т. / за заг. ред. В. А. Смолія. – Т. 9). – К., 1999. – С. 17–28.</p> <p>22. Сарбей В. Етапи формування української національної самосвідомості (кінець XVIII – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – К., 1993. – № 7–8. – С. 3–16.</p> <p>23. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / пер. з англ. М. Климчука, Т. Цимбаля. – К., 2006. – 320 с.</p> <p>24. Сміт Е. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / пер. з англ. Р. Фещенка. – К., 2004. – 170 с.</p> <p>25. Сміт Е. Національна ідентичність / пер. з англ. П. Таращука. – К., 1994. – 224 с.</p> <p>26. Україна. Процеси націотворення / упоряд. А. Каппелер ; пер. з нім. – К., 2011. – 416 с.</p> <p>27. Українці–русини: етнолінгвістичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку / голов. ред. Г.Скрипник. – К., 2013. – 750 + XXX с.</p> <p>28. Химка І. П. Український національний рух у Галичині в світлі нових теоретичних праць про націоналізм і національні рухи // Другий Міжнародний конгрес українців, 22–28 серпня 1993 р. : доповіді і повідомлення. Історія. – Львів, 1994. – Ч. 1. – С. 215–220.</p> <p>29. Химка І. П. Український національний рух у Галичині XIX ст. в світлі нових теоретичних праць про націоналізм і національні рухи // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів – Брюховичі, 27 серпня 1993 р.). – Львів, 1995. – С. 68–78.</p> <p>30. Шпорлюк Р. Імперія та нації: з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі / пер. з англ. Г. Касьянова за участі М. Климчука та М. Рябчука. – К., 2000. – 354 с.</p>			
--	---	--	--	--

<p>Тема 2. Українська нація як історичний феномен. Термінологічні проблеми у визначенні поняття “українська нація”. Примордіалістська версія українського націотворення. Модерністська альтернатива. Проблема становлення української національної свідомості (самосвідомості). Об’єктивні і суб’єктивні ознаки існування української нації (в порівняльному аспекті з іншими новочасними європейськими націями).</p>	<p>лекція, 4 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: 2-ге вид. / Упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. – К., 2006. 2. Лисяк-Рудницький І. Формування українського народу й нації (методологічні завваги) // Історичні есе: У 2-х т. – К., 1994. – Т.1. – С.11–27. 3. Лисяк-Рудницький І. Структура української історії в ХІХ столітті // Історичні есе. – Т.1. – С.193–202. 4. Лисяк-Рудницький І. Роля України в новітній історії // Історичні есе. – Т.1. – С.145–171. 5. Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової України // Історичні есе. – Т.1. – С.173–191. 6. Охримович Ю. Розвиток української національно-політичної думки (Від початку ХІХ століття до Михайла Драгоманова). – Нью-Йорк, 1965. – 120 с. 7. Старосольський В. Теорія нації // Володимир Старосольський. 1878–1942. Записки НТШ. – Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1999. – Т.210. 8. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999. – 352 с. 9. Касьянов Г. “Націоналізація” історії: нормативна історіографія, канон та їхні суперники (Україна 1990-х) // Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми: Колективна монографія / За ред. Л.Зашкільняка. – Львів, 2004. – С.57–73. 10. Дашкевич Я. Нація і утворення Київської Русі // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України. – Львів, 1995. – С.8–15. 11. Ісаєвич Я. Етнічне коріння української нації // Формування української нації... – С.16–22. 12. Каппелер А. Формування української нації у Російській імперії ХІХ ст. на тлі націотворчих процесів у Європі // Формування української нації... – С.78–83. 13. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея. Проблеми формування, еволюції, реалізації. – К., 1997. 14. Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися 	<p>підготовка візуа- лізованої презентації, індивідуальна робота опрацю- вання праць фахівців у галузі націології, 8 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опи- тування на семі-нарі) 5 б. (вибірково, під час опи- тування на семі-нарі)</p>	<p>середина вересня</p>
--	---------------------------	--	---	--	-----------------------------

	<p>українська нація. – К., 1991.</p> <p>15. Скульчик С. Пробудження нації: До концепції українського національного руху другої половини ХІХ ст. – Мельбурн, 1994. – 125 с.</p> <p>16. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ століття. – К., 1997. – 425 с.</p> <p>17. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. – К., 1993.</p> <p>18. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття. – К., 1996. – С.3–15.</p> <p>19. Грицак Я. Від редакції, або Що таке модерна історія України // Україна модерна. – Львів, 1996. – Ч.1. – С.5–8.</p> <p>20. Грицак Я. Дилеми українського націотворення, або ще раз про старе вино у нових міхах // Український гуманітарний огляд. – К., 2000. – Вип.4. – С.11–33.</p> <p>21. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004.</p> <p>22. Ісаєвич Я. Проблема походження українського народу: історіографічний і політичний аспект // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 1995. – Вип.2. – С.3–17.</p> <p>23. Гринів О. Українська націологія ХІХ – початку ХХ ст. – Львів, 2005. – 288 с.</p> <p>24. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ – початок ХХ століття). – К., 2001. – 585 с.</p> <p>25. Реєнт О.П. Деякі проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст.: стан і перспективи наукової розробки // Укр. іст. журн. – 2000. – №2. – С.3–26.</p> <p>26. Рудницька Т. Етнос. Нація. А коли ж – народ? // Віче (Київ). – 1996. – №2 (47). – С.94–102.</p> <p>27. Сарбей В.Г. Етапи формування української національної самосвідомості (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.) // Укр. іст. журн. – 1993. – №7. – С.3–16.</p> <p>28. Зашкільняк Л. Виклики сучасної історіографії: світовий та український контексти // Україна модерна. – Київ–Львів,</p>			
--	--	--	--	--

		<p>2005. – Ч.9.</p> <p>29. Шпорлюк Р. Створення України // Людина і світ. – 2000. – №3. – С.2–10.</p> <p>30. Магочій П.-Р. Історія України. – К., 2007. – С.306–309.</p> <p>31. Вілсон Е. Українці: несподівана нація / Пер. з англ. Н.Гончаренко та О.Гриценко. – К., 2004.</p> <p>32. Райківський І. Концептуальні засади українського національного відродження XIX століття // Вісник Прикарпатського університету. – Вип.ХІІ–ХІІІ. – Івано-Франківськ, 2007. – С.3–14.</p>			
<p>Тема 3. Історичні корені сучасної України.</p> <p>Стародавні цивілізації на території сучасної України. Трипільська культура. Походження слов'ян. Київська Русь та її спадщина (IX–XIV ст.). Козацький період у становленні модерної української нації (XV–XVIII ст.). Проблема асиміляції козацько-старшинського класу в російську культуру в другій половині XVII – XVIII ст.). Геополітичні зміни в Центрально-Східній Європі останньої третини XVIII ст. та їх вплив на українську історію (остаточна ліквідація Гетьманщини, поділи Речі Посполитої, колонізація Південної (Степової) України).</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: 2-ге вид. / Упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. – К., 2006. 2. Лисяк-Рудницький І. Формування українського народу й нації (методологічні завваги) // Історичні есе: У 2-х т. – К., 1994. – Т.1. – С.11–27. 3. Лисяк-Рудницький І. Структура української історії в XIX столітті // Історичні есе. – Т.1. – С.193–202. 4. Лисяк-Рудницький І. Роля України в новітній історії // Історичні есе. – Т.1. – С.145–171. 5. Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової України // Історичні есе. – Т.1. – С.173–191. 6. Старосольський В. Теорія нації // Володимир Старосольський. 1878–1942. Записки НТШ. – Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1999. – Т.210. 7. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999. – 352 с. 8. Касьянов Г. “Націоналізація” історії: нормативна історіографія, канон та їхні суперники (Україна 1990-х) // Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми: Колективна монографія / За ред. Л.Зашкільняка. – Львів, 2004. – С.57–73. 9. Дашкевич Я. Нація і утворення Київської Русі // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України. – Львів, 1995. – С.8–15. 10. Ісаєвич Я. Етнічне коріння української нації // 	<p>підготовка реферату на обрану тему з проблематики</p>	<p>5 б. (вибірково, під час описування на семі-нарі)</p>	<p>кінець вересня</p>

		<p>Формування української нації... – С.16–22.</p> <p>11. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея. Проблеми формування, еволюції, реалізації. – К., 1997.</p> <p>12. Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація. – К., 1991.</p> <p>13. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. – К., 1993.</p> <p>14. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004.</p> <p>15. Ісаєвич Я. Проблема походження українського народу: історіографічний і політичний аспект // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 1995. – Вип.2. – С.3–17.</p> <p>16. Рудницька Т. Етнос. Нація. А коли ж – народ? // Віче (Київ). – 1996. – №2 (47). – С.94–102.</p> <p>17. Вілсон Е. Українці: несподівана нація / Пер. з англ. Н.Гончаренко та О.Гриценко. – К., 2004.</p>			
<p>Тема 4. Модерне українське націотворення (“національне відродження”) в ХІХ ст.</p> <p>Українські землі між двома імперіями (Російською та Австрійською (Австро-Угорською)) наприкінці ХVІІІ – на початку ХХ ст. Вплив ідей європейського Просвітництва, Французької революції кінця ХVІІІ ст., романтизму на українське “національне відродження” (модерне націотворення). Українці як “малий народ” у Європі (з браком власного правлячого класу, неповною соціальною структурою, відсутністю поступального розвитку літературної мови та ін.). Трьохстадійна схема національного руху на Наддніпрянській Україні (“з малоросів в українці”) та на західноукраїнських землях (“з русинів в українці”). Наукова (академічна, “збирання спадщини”) і культурницька (організаційна) стадії “національного відродження”.</p>	лекція, 4 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України ХІХ століття. – Львів, 2016. 2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. – К., 1996. – 360 с. 3. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с. 4. Грушевський М. Розвиток українських досліджень у ХІХ столітті і вияви у них основних питань українознавства // Український історик. – Нью-Йорк ; Торонто ; Мюнхен, 1989. – № 1–3. – С. 82–91; № 4. – С. 60–68; 1990. – № 1–4. – С. 28–44. 5. Скульчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с. 6. Скульчик С. Українофіли. Світ українських патріотів другої половини ХІХ століття. – К., 2010. 7. Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (І половина ХІХ ст.). – К., 2007. – 192 с. 	<p>підготовка конспекту семінарського заняття та візуалізованої презентації, індивідуальна робота опрацювання програмних вимог кирило-мефодіївців,</p> <p>8 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>початок жовтня</p>

	<p>8. Каппелер А. Росія як поліетнічна імперія. Виникнення, історія, розпад / пер. з нім. Х. Назаркевич ; наук. ред. М. Крикун. – Львів, 2005. – XII + 360 с.</p> <p>9. Каппелер А. Структура українського національного руху в Російській імперії // Сучасність. – К., 1992. – № 7. – С. 48–56.</p> <p>10. Катренко А. Національно-культурна та політична діяльність Київської громади (60–90-і рр. XIX ст.), – К., 2003.</p> <p>11. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. – 794 + XXII с.</p> <p>12. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I.</p> <p>13. Миллер А. Украинский вопрос в Российской империи. – К., 2013. – 416 с. – (Серия “Золотые ворота”, вып.3).</p> <p>14. Палієнко М. “Київська старина” у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.). – К., 2005.</p> <p>15. Райківський І. Я. Ідея соборності України в працях наддніпрянських науковців кінця XVIII – першої половини XIX ст. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2006. – Вип. X–XI. – С. 3–17.</p> <p>16. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012. – 932 + 16 с. (підрозділ 2.1)</p> <p>17. Райківський І. Ідея української соборності в південно-західній Галичині (XIX – початок XX ст.). – Івано-Франківськ, 2016. – 392 с. (підрозділ 2.1)</p> <p>18. Райківський І. Питання етнічної єдності Галичини й Наддніпрянської України в суспільних поглядах Платона Лукашевича // Галичина. – Івано-Франківськ, 2006–2007. – № 12–13. – С. 282–290.</p> <p>19. Райківський І. Уявлення наддніпрянських науковців про Галичину в першій половині XIX століття // Україна: культурна спадщина, національна свідомість,</p>			
--	---	--	--	--

		<p>державність. Вип. 16 : Ювілейний збірник на пошану Івана Патера. – Львів, 2008. – С. 127–142.</p> <p>20. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). – К., 2003.</p> <p>21. Світленко С. Світ модерної України кінця XVIII – початку XX століття: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2007.</p>			
<p>Тема 5. Перехід до епохи масової політики та політизація українського національного руху на зламі XIX–XX ст.</p> <p>Запізніла індустріалізація і соціальні зміни на підросійській Україні та західноукраїнських землях. Утворення і розвиток партійно-політичної системи українського суспільства, особливості національної мобілізації селянських мас Наддніпрянщини в умовах антиукраїнської політики царизму в 90-х рр. XIX – на початку XX ст. (до 1914 р.), обмеженого конституційного режиму під час першої російської революції 1905–1907 рр. Особливості політизації українського національного руху в Австро-Угорській імперії – в Галичині, Буковині, Закарпатті (Карпатській Русі). Проблема утвердження етноніму “Україна” (“українці”, “український”).</p>	лекція, 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016. 2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996. 3. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011. 4. Калениченко Н., Ільченко Ж. Роль земств у впровадженні навчання рідною мовою в народній школі України (кінець XIX – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – 1994. – № 1. – С. 72–81. 5. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007. 6. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. 7. Моргун О. Українські діячі в земствах // Український історик. – Нью-Йорк – Мюнхен, 1969. – № 1–3 (21–23). – С. 56–64. 8. Наумов С. Братство тарасівців // Український історичний журнал. – К., 1999. – № 5. – С. 36–44; № 6. – С. 55–63. 9. Наумов С. Створення Революційної української партії // Український історичний журнал. – К., 2006. – № 2. – С. 49–59. 10. Наумов С. Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті рр. XIX ст. – лютий 1917 р.). – Харків, 2006. 11. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. – Івано-Франківськ, 2012. 12. Райківський І. Ідея української соборності в південноукраїнській Галичині (XIX – початок XX століття). – 	індивідуальна робота (складання таблиці про соціальні верстви на території України в XIX ст., 8 б.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	середина жовтня

		<p>Лвано-Франківськ, 2016.</p> <p>13. Райківський І. Українське національне відродження кінця XVIII – початку XX ст. в європейському контексті: витоки, зміст, періодизація // Галичина. – 2000. – № 4. – С. 25–48.</p> <p>14. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). – К., 2003.</p> <p>15. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p>			
<p>Тема 6. Теорії націоналізму.</p> <p>Націоналізм: історія терміну, дефініції. Відмінності між націоналізмом, патріотизмом і шовінізмом. Перетворення націоналізму на глобальне явище в XIX–XX ст.: історичний аналіз. Дефініція терміну “націоналізм” в українській інтелектуальній традиції, три рівні націоналізму – соціально-психологічний, ідеологічний і політичний. Український націоналізм у “широкому” і “вузькому” значенні (І.Лисяк-Рудницький). Становлення модерного українського націоналізму як історичного явища в кінці XIX – XX ст., його характерні риси в європейському контексті.</p>	лекція, 4 год.	<p>1. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999.</p> <p>2. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: 2-ге вид. / Упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. – К., 2006.</p> <p>3. Сміт Е. Національна ідентичність / Пер. з англ. П.Тарашука. – К., 1994.</p> <p>4. Сміт Е. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / Пер. з англ. Р.Фещенка. – К., 2004.</p> <p>5. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Пер. з англ. М.Климчука і Т.Цимбала. – К., 2006.</p> <p>6. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. – Друге, перероблене видання / Пер. з англ. В.Морозова. – К., 2001.</p> <p>7. Шпорлюк Р. Комунізм і націоналізм. Карл Маркс проти Фрідріха Ліста. – К., 1998.</p> <p>8. Вілсон Е. Українці: несподівана нація / Пер. з англ. Н.Гончаренко та О.Гриценко. – К., 2004.</p> <p>9. Миллер А.И. Империя Романовых и национализм: Эссе по методологии исторического исследования. – М., 2006.</p> <p>10. Шпорлюк Р. Імперія та нації: з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі. – К., 2000.</p>	підготовка реферату на обрану тему з проблематики	5 б. (вибірково, під час опитування на семі-нарі)	кінець жовтня
<p>Тема 7. Український національний рух у боротьбі за державність (1914 р. – кінець 1920-х рр.).</p> <p>Українське питання в період Першої світової війни. Державотворча діяльність урядів УНР і ЗУНР на уламках Російської та Австро-Угорської імперій: між співпрацею і суперництвом. Мобілізація народних мас</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Бевз Т. Партія національних інтересів і соціальних перспектив (Політична історія УПСР). – К., 2008.</p> <p>3. Білокінь О.І. Українське питання в Державній Думі Російської імперії (1906–1917 рр.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Харківський національний університет</p>	підготовка реферату на обрану тему з проблематики	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	початок листопада

<p>на етнічних українських землях під гаслом національної державності і соборності (1917–1920 рр.). Причини і наслідки поразки української революції. Утворення Української РСР, радянська політика “українізації” в 1920-х рр. як поступка національному рухові з боку більшовиків для розширення своєї соціальної бази в Україні. Націонал-комунізм.</p>	<p>ім. В.Каразіна. – Харків, 2001. 4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996. 5. Демченко Т. Батько Шраг. – Чернігів, 2008. 6. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011. 7. Іваницька С.Г. “Коллективний портрет” керівництва Української демократично-радикальної партії (1905–1908 рр.) // Українська біографістика: Зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 7. – С. 279–294. 8. Калениченко Н., Ільченко Ж. Роль земств у впровадженні навчання рідною мовою в народній школі України (кінець XIX – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – 1994. – № 1. – С. 72–81. 9. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століть: соціально-політичний портрет. – К., 1993. 10. Коник О. Депутати Державної думи Російської імперії від губерній Наддніпрянської України (1906–1917 рр.). – Дніпропетровськ, 2013. 11. Лещенко М. Українське село в революції 1905–1907 рр. – К., 1977. 12. Лисяк-Рудницький І. Український національний рух напередодні Першої світової війни // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I. – С. 471–481. 13. Лось Ф. Революція 1905–1907 рр. на Україні. – К., 1955. 14. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. – К., 2007. 15. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. 16. Машкін О.М. П.А.Столипін та Україна // Український історичний журнал. – 2012. – №2. – С. 73–97. 17. Наумов С. Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті рр. XIX ст. – лютий 1917 р.). – Харків, 2006. 18. Наумов С.О. Створення Революційної української партії // Український історичний журнал. – 2006. – № 2. – С. 49–59.</p>			
--	--	--	--	--

	<p>19. Онопрієнко В., Щербань Т. Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві. – К., 2008.</p> <p>20. Передерій І. В'ячеслав Липинський як співробітник першої української щоденної газети “Рада” (1908–1914 рр.) // Український історичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 71–90.</p> <p>21. Онопрієнко В., Щербань Т. Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві. – К., 2008.</p> <p>22. Передерій І. В'ячеслав Липинський як співробітник першої української щоденної газети “Рада” (1908–1914 рр.) // Український історичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 71–90.</p> <p>23. Плохій С. Великий переділ. Незвичайна історія Михайла Грушевського / Авторизов. пер. з англ. М.Климчука. – К., 2011.</p> <p>24. Поліщук Ю. Столипінська аграрна реформа на Волині. – К., 1999.</p> <p>25. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). – К., 2003.</p> <p>26. Реєнт О. Український національний рух у Російській імперії та політика державної влади з “українського питання” в модерну добу // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – К., 2012. – Вип. XX. – С. 6–37.</p> <p>27. Рибалка І. Історія України. Част. 2: Від початку XIX ст. до лютого 1917 р. – Харків, 1997.</p> <p>28. Самарцев І.Г. Чорносотенці на Україні (1905–1917 рр.) // Український історичний журнал. – 1992. – №1. – С. 90–98.</p> <p>29. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>30. Старовойтенко І. Євген Чикаленко: людина на тлі епохи. – К., 2009.</p> <p>31. Чорний Д. По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX – початок XX ст.). – Харків, 2007.</p>			
--	--	--	--	--

		32. Шандра В. Генерал-губернаторства в Україні: XIX – початок XX ст. – К., 2005. – С. 326–339 (Генерал-губернаторство у кризовий період імперії).			
<p>Тема 8. Радикалізація українського руху в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни (1930-і – перша половина 1940-х рр.).</p> <p>Сталінський погром “українізації” і посилення партійно-тоталітарного режиму на радянській Україні в 1930-х рр. Денаціоналізаторська політика урядів міжвоєнної Польщі, Румунії та Чехо-Словаччини на західноукраїнських землях, реакція на неї місцевого українського суспільства. Передумови і виникнення інтегрального, радикального українського націоналізму. Ідеологія і практика Організації українських націоналістів. Легальний політичний спектр у національно-державницькому таборі Західної України, Буковини і Закарпаття (Карпатської України) міжвоєнного періоду. Український націоналізм у роки німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Ідеологічна платформа і практична діяльність Української повстанської армії.</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – 360 с.</p> <p>2. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с.</p> <p>3. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с.</p> <p>4. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. – 794 + XXII с.</p> <p>5. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I.</p>	підготовка реферату на обрану тему з проблематики	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	середина листопада
<p>Тема 9. Особливості українського національного руху на радянській Україні в післявоєнний період (друга половина 1940-х рр. – 1991 р.).</p> <p>Завершення процесу об’єднання етнічних українських земель в єдиній українській Радянській державі в роки Другої світової війни, входження до УРСР Західної України (1939 р.), Буковини (1940 р.) і Закарпаття (1944 р.). Радянська політика в національному питанні, асиміляція українського населення УРСР у російській мовно-культурний простір. Концепція єдиного “радянського народу”. Хрущовські реформи і зародження покоління</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – 360 с.</p> <p>2. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с.</p> <p>3. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с.</p> <p>4. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. – 794 + XXII с.</p> <p>5. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I.</p>	підготовка реферату на обрану тему з проблематики	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	кінець листопада

<p>шістдесятників – нової генерації української інтелігенції, що являла собою внутрішню моральну опозицію до партійно-тоталітарного режиму. Дисидентський рух. Горбачовська “перебудова” і виникнення масової політики. Перетворення України з радянської республіки на незалежну державу.</p>					
<p>Тема 10. Українська національна ідея в незалежній Україні (1991 р. – початок ХХІ ст.)</p> <p>Початок процесу розбудови української національної державності та дезінтеграційні ризики в першій половині 1990-х рр. Утвердження української національної ідеї в державотворчому процесі: успіхи і труднощі. Особливості суспільно-політичного життя і національно-державного розвитку регіонів України: Сходу і Півдня, Заходу. Проблема інтеграції населення Автономної Республіки Крим у загальноукраїнський національно-культурний і політичний простір, євроінтеграційні процеси.</p>	<p>лекція, 4 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. – К., 1996. – 360 с. 2. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с. 3. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с. 4. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. – 794 + ХХІІ с. 5. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. І. 	<p>підготовка реферату на обрану тему з проблематики</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>початок грудня</p>

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Семестровий підсумковий контроль є обов’язковою формою контрольної перевірки навчальних здобутків студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену (7 семестр) у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.</p> <p>Навчальний курс у формі екзамену в тестовій формі оцінюється в системі дистанційного навчання <i>від 50 до 100 балів</i>, за визначеною схемою в ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” (А – 90 б. і вище, В – 80 б. і вище, С – 70 б. і вище, D – 60 б і вище, Е – 50 б і вище); у випадку меншої кількості балів – перездача екзамену за другим і третім талонами (терміни – визначаються деканатом).</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Під час навчання студенти виконують індивідуальне завдання – конспектування наукової монографії з історії українського національного відродження ХІХ – початку ХХ ст. (8 год. у рамках самостійної роботи) на вибір із запропонованих).</p>

		Обсяг роботи – 10–15 сторінок листа формату А-4 (29–30 рядків на сторінку). Основна вимога до цієї роботи – творчий характер, конспект, а не банальне переписування чи копіювання. Це перевіряється на захисті, коли студент повинен у межах 5 хвилин розповісти про основний зміст обраної монографії, власні думки. Крім того, кожен студент має написати підсумкову контрольну роботу, тематика якої охоплює питання семінарських занять та є, по суті, допуском (у випадку позитивної оцінки) до екзамену.
Семінарські заняття		
Тема 1. (2 год.)	Теорії нації	
Тема 2. (2 год.)	Теорії націоналізму	
Тема 3–4. (2 год.)	Українська нація і націоналізм в європейському контексті	
Тема 5. (2 год.)	Українська національна ідея в незалежній Україні	
7. Політика курсу		
<p>Політика курсу “Становлення української нації і націоналізму” передбачає передачу усіх невиконаних завдань унаслідок невиконання навчальної програми, зокрема серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності аспіранта (-ки) на лекції чи семінарському занятті без документального підтвердження (довідки, виданої лікарською установою, заяви, підписаної в деканаті тощо), отримання негативної оцінки або невчасного виконання студентами індивідуальних робіт у визначений день (понеділок, 14.00 год. – 16.00 год.) має відбутися відпрацювання. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії і т. п. викладач пропонує аспіранту (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.</p>		
Умови допуску до підсумкового контролю (заліку)	<p style="text-align: center;">Належне виконання:</p> <p>1) змісту питань усіх планів семінарських занять (вересень – грудень). Студент повинен мати конспекти кожного семінарського заняття. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій на семінарах, що повинна доповнювати основну відповідь студента (-ки). Відповіді студентів оцінюються за п’ятибальною шкалою. Якщо аспірант (-ка) мав (-ла) індивідуальний графік навчання і не відвідував (-ла) семінарські заняття, то викладач оцінює підготовку семінарів на основі усного опитування (опитувань) у визначений день (дні) та перевірки конспектів;</p> <p>2) індивідуальне завдання, що полягає в конспектуванні й захисті наукової монографії з питань націоналізму, запропонованої на вибір. Виконання цієї роботи передбачає академічну доброчесність, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) індивідуальної роботи.</p>	
8. Рекомендована література		

Базова

1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття / Ярослав Грицак. – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
2. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / Сергій Єкельчик ; авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К. : Laurus, 2011. – 376 с.
3. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття / Наталя Яковенко. – К.: Генеза, 1997. – 380 с.
4. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / Бенедикт Андерсон. – Друге, перероблене видання / пер. з англ. В.Морозова. – К.: Критика, 2001. – 272 с.
5. Брюбейкер Р. Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі / Роджерз Брюбейкер / перекл. з англ. О. Рябова. – Львів: Кальварія, 2006. – 280 с.
6. Вілсон Е. Українці: несподівана нація / Ендрю Вілсон ; пер. з англ. Н. Гончаренко та О. Гриценко. – К.: Вид-во “К.І.С.”, 2004. – 552 с.
7. Гобсбаум Е. Масове традицієтворення: Європа, 1870–1914 рр. / Ерик Гобсбаум // Винайдення традиції / за ред. Е. Гобсбаума та Т. Рейнджера ; пер. з англ. та наукове редагув. М. Климчука. – К.: Ніка-Центр, 2005. – С. 303–352.
8. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм / Ернест Гелнер ; пер. з англ. Г. Касьянова. – К. : Таксон, 2003. – 300 с.
9. Гібернад М. Ідентичність націй / Монтсеррат Гібернад. – К. : Темпорра, 2012. – 304 с.
10. Картунов О. Західні теорії етнічності, нації та націоналізму / О. Картунов. – К., 2007. – 192 с.
11. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму / Георгій Касьянов. – К. : Либідь, 1999. – 352 с.
12. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: в 2 т. – Т. 1 / Іван Лисяк-Рудницький; пер. У. Гавришків, Я. Грицака. – К.: Основи, 1994. – 554 с.
13. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – 2-ге вид. – К. : Смолоскип, 2006. – XLIV + 684 с.; 3-тє вид. – К.: ВД"Простір", "Смолоскип", 2010. – 684 с.
14. Райківський І.Я. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття : монографія / І. Я. Райківський. – Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2012. – 932 с.
15. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Ентоні Сміт ; пер. з англ. М. Климчука, Т. Цимбала. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 320 с.
16. Сміт Е. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / Ентоні Сміт ; пер. з англ. Р. Фещенка. – К. : К.І.С., 2004. – 170 с.
17. Сміт Е. Національна ідентичність / Ентоні Сміт ; пер. з англ. П. Таращука. – К. : Основи, 1994. – 224 с.
18. Старосольський В. Теорія нації / Володимир Старосольський // Записки НТШ. – Т. 210 : Володимир Старосольський. 1878–1942. – Нью-Йорк ; Париж ; Сидней ; Торонто, 1991. – С. 162–324.
19. Україна. Процеси націотворення / упоряд. А. Каппелер ; пер. з нім. – К. : К.І.С., 2011. – 416 с.
20. Українці–русини: етнолінгвістичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку / голов. ред. Г.Скрипник. – К., 2013. – 750 + XXX с.
21. Шпорлюк Р. Імперія та нації: з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі / Роман Шпорлюк ; пер. з англ. Г. Касьянова за участі М. Климчука та М. Рябчука. – К., 2000. – 354 с.

22. Hroch M. Małe narody Europy. Perspektywa historyczna / Miroslav Hroch / przekład G. Pańko. – Wrocław ; Warszawa ; Kraków, 2008. – 168 s.

Допоміжна

1. Адамович С. Соборність та регіональний розвиток у суспільно-політичному житті незалежної України / Сергій Адамович. – Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2009. – 884 с.
2. Вівчарик М., Капелюшний В. Українська нація: витоки, становлення і сьогодення / М. Вівчарик, В. Капелюшний. К., 2003. – 280 с.
3. Горбань Т. Ю. Еволюція ідеї національного самовизначення в українській суспільно-політичній думці кінця ХІХ – першої чверті ХХ століть / Тетяна Юріївна Горбань. – К. : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса, 2010. – 381 с.
4. Гошуляк І. Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки) / Іван Гошуляк. – К. : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса, 2009. – 467 с.
5. Грицак Я. Пророк у своїй Вітчизні: Франко та його спільнота (1856–1886) / Ярослав Грицак. – К. : Критика, 2006. – 632 с.
6. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї / Ярослав Грицак. – К. : Критика, 2004. – 344 с.
7. Етнонаціональна політика в теорії та практиці українського націоналізму: історія і сьогодення: матеріали V всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (Івано-Франківськ, 14-15 червня 2013 р.) / наук. ред. О. М. Сич. – Ів.-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 488 с.
8. Єкельчик С. Пробудження нації. До концепції історії українського національного руху другої половини ХІХ ст. / Сергій Єкельчик. – Мельбурн, 1994. – 125 с.
9. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу / Оксана Забужко. – 3-є вид. – К. : Факт, 2006. – 148 с.
10. Зашкільняк Л. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна українська історична наука / Леонід Зашкільняк // Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми : колективна монографія / за ред. Л. Зашкільняка. – Львів, 2004. – С. 24–57.
11. Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (І половина ХІХ ст.) / Людмила Георгіївна Іванова. – К. : КПУ ім. М. Драгоманова, 2007. – 192 с.
12. Ісаєвич Я. Етнічне коріння української нації / Ярослав Ісаєвич // Формування української нації: історія на інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів ; Брюховичі, 27 серпня 1993 р.). – Львів, 1995. – С. 16–22.
13. Ісаєвич Я. Проблема походження українського народу: історіографічний і політичний аспект / Ярослав Ісаєвич // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 1995. – Вип. 2. – С. 3–17.
14. Капелюшний В. Історичні та етнічні особливості розвитку української нації у ХХ – на початку ХХІ ст. / В. Капелюшний // Українська етнологія: навч. посіб. / за ред. В.Борисенко. – К., 2007. – С.27–43.
15. Каппелер А. Національний рух українців у Росії та Галичині: спроба порівняння / Андреас Каппелер // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 104–119.
16. Каппелер А. Формування української нації у Російській імперії ХІХ ст. на тлі націотворчих процесів у Європі / Андреас Каппелер // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів – Брюховичі, 27 серпня 1993 р.). –

Львів, 1995. – С. 78–83.

17. Кармазіна М. С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець XIX – початок XX століття) / Марія Степанівна Кармазіна. – К., 1998. – 352 с.
18. Касьянов Г. “Націоналізація” історії: нормативна історіографія, канон та їхні суперники (Україна 1990-х) / Георгій Касьянов // Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми : колективна монографія / за ред. Л. Зашкільняка. – Львів, 2004. – С. 57–73.
19. Кафарський В. Методологічні аспекти періодизації українського націогенезу / В. Кафарський // Галичина: Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Ів.-Франківськ, 2000. – Ч. 4. – С. 110–121.
20. Кочан Н.І. Дилема сучасного українського націєтворення: деякі теоретико-методологічні аспекти проблеми / Н.І. Кочан // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України: спеціальний випуск. – К., 2012. – С. 169–186.
21. Ленкавський С. Український націоналізм. Твори. Т. 1 / С. Ленкавський; ред. О.Сич. – Ів.-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. – 600 с.
22. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914. На підставі споминів / Кость Левицький. – Львів, 1926. – 736 с. + X с.
23. Магочій П.-Р. Історія України ; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової / Павло Роберт Магочій. – К. : Критика, 2007. – 640 с.
24. Майборода О.М. Проблеми і перспективи національного конструювання в сучасній Україні / О.М. Майборода // Українська політична нація: проблеми становлення / за ред. М.М. Розумного. – К., 2012. – С. 14–22.
25. Мальшина К. Українська та словенська національні ідеї у XX ст.: порівняльний аналіз / К. Мальшина, Є. Сінкевич, Ю. Перовшек // Український історичний журнал. – 2015. – № 4. – С. 127–138.
26. Мудрий М. Національно-політичні орієнтації в українському суспільстві Галичини австрійського періоду у висвітленні сучасної історіографії / Мар'ян Мудрий // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2002. – Вип. 37, ч. 1. – С. 465–500.
27. Национализм в мировой истории / под ред. В.А. Тишкова, В.А.Шнирельмана; ин-т этнологии и антологии им. Н.н.Миклухо-Маклая РАН. – М.: Наука, 2007. – 601 с.
28. Райківський І. Концептуальні засади українського національного відродження XIX століття / Ігор Райківський // Вісник Прикарпатського університету [Текст]. – Івано-Франківськ, 2007. – Вип. XII–XIII. – С. 3–14; 2008. – Вип. XIV. – С. 3–17.
29. Рафальський І. Феномен українського національного самовизначення / І. Рафальський. – К., 2014. – 304 с.
30. Реєнт О.П. Духовні та культурні підстави соборності України у XIX – на початку XX ст. / О.П. Реєнт // Україна Соборна: збірник наукових статей. – К., 2006. – Т. 1; Вип. 4. – С. 3–8.
31. Розумний М. Українська ідея на тлі цивілізації / Максим Розумний. – К. : Либідь, 2001. – 288 с.
32. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення / Микола Рябчук. – К. : Критика, 2000. – 304 с.
33. Світленко С. Світ модерної України кінця XVIII – початку XX століття / Сергій Іванович Світленко : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : Герда, 2007. – 460 с.
34. Тимченко В. Час націоналізму. Стратегія виживання в глобалізованому світі [Текст] / Віктор Тимченко. – К. : ДВ "Преса України", 2013. – 302

с.

35. Україна модерна. – Число 21: Націоналізм на сході Європи: число на пошану Р.Шпорлюка. – Х.: Майдан, 2014. – 220 с.
36. Український націоналізм : історія та ідеї [Текст] : науковий збірник. Вип. 1 / за ред. О. Багана. – Дрогобич: Посвіт, 2009. – 540 с.
37. Химка І. П. Релігія й національність в Україні другої половини XVIII–XX століть / Іван-Павло Химка // Ковчег : наук. зб. із церковної історії. – Львів, 2003. – Чис. 4. – С. 55–65.
38. Шпорлюк Р. Модерна нація починається зі слів: “Ми різні, але всі – українці”: [інтерв'ю з істориком і політологом, проф. Гарвардського університету Р. Шпорлюком / вела Г. Трегуб] / Роман Шпорлюк // Мандрівець. – 2012. – № 1. – С. 17–23.
39. Шпорлюк Р. Україна: від імперської периферії до суверенної держави / Роман Шпорлюк // Сучасність. – К., 1996. – № 11. – С. 74–87; № 12. – С. 53–65.

Інформаційні ресурси

1. www.vostlit.info
2. www.kodges.ru
3. www.google.com
4. www.vk.com
5. www.yandex.com
6. www.wikipedia.org
7. www.nbuv.gov.ua

Викладач: доктор історичних наук, професор І.Я.Райківський.